

Rīgā, 2026. gada 28. oktobrī
Nr. 73/2026

Veselības ministrijai
pasts@vm.gov.lv

Par aptieku izvietojuma regulējuma pārskatīšanu

Ārvalstu investoru padome Latvijā (turpmāk – FICIL) aicina Veselības ministriju izvērtēt Ministru kabineta 2011. gada 2. augusta noteikumos Nr. 610 “Aptieku un aptieku filiāļu izvietojuma kritēriji” (turpmāk – Noteikumi Nr. 610) noteikto aptieku izvietojuma kritēriju aktualitāti, samērīgumu un ietekmi uz konkurenci zāļu mazumtirdzniecības tirgū, jaunu tirgus dalībnieku ienākšanas iespējām un farmaceitiskās aprūpes pieejamību iedzīvotājiem.

FICIL atbalsta mērķi nodrošināt iedzīvotājiem pieejamu farmaceitisko aprūpi visā Latvijā, tostarp reģionos un teritorijās ar mazāku iedzīvotāju blīvumu. Vienlaikus uzskatām, ka šī mērķa sasniegšanai izmantotajiem instrumentiem jābūt atbilstošiem pašreizējai tirgus situācijai, balstītiem aktuālos datos un regulāri izvērtētiem, lai tie neradītu nesamērīgus šķēršļus konkurencei un uzņēmējdarbības attīstībai.

Konkurences padome (turpmāk – KP) Veselības ministrijas uzdevumā izstrādātajā un 2026. gada 29. jūlijā publicētajā tirgus uzraudzības ziņojumā par vertikālās integrācijas ietekmi zāļu mazumtirdzniecībā¹ secinājusi, ka būtisks konkurences izaicinājums Latvijas farmācijas tirgū ir augstās normatīvās un administratīvās barjeras, kas ierobežo jaunu tirgus dalībnieku ienākšanu. KP norāda, ka Latvijā darbojas vairāk nekā 700 aptieku, taču normatīvā regulējuma dēļ jaunu aptieku atvēršanas iespējas ir ierobežotas (pilsētās - pie esošā tiesiskā regulējuma pat neiespējamās), tādēļ ienākšana tirgū bieži notiek, iegādājoties jau esošu aptieku licences.

KP nav konstatējusi, ka identificētie vertikālās integrācijas riski pašlaik būtiski negatīvi ietekmētu konkurenci vai patērētājus. Vienlaikus KP norāda uz būtisku problēmu zāļu mazumtirdzniecības tirgū - augstām normatīvajām un administratīvajām barjerām, kas ierobežo jaunu aptieku atvēršanu un apgrūtina jaunu tirgus dalībnieku ienākšanu tirgū. Apstākļos, kad ienākšana tirgū bieži notiek, iegādājoties jau esošu aptieku licences, šādas barjeras var veicināt tirgus koncentrāciju un ierobežot neatkarīgu aptieku iespējas ienākt tirgū un tajā konkurēt. Tādēļ KP uzsver nepieciešamību palielināt tirgus caurskatāmību un izvērtēt normatīvā regulējuma radītās barjeras, īpaši aicinot Veselības ministriju ņemt vērā to ietekmi turpmākajās farmācijas politikas iniciatīvās.

¹ Konkurences padome. (2026). Vertikālās integrācijas ietekmes zāļu mazumtirdzniecībā tirgus uzraudzība: publiskais ziņojums. Rīga: Konkurences padome.
Pieejams: <https://www.kp.gov.lv/lv/media/14274/download?attachment>

FICIL pievienojas attiecīgajiem KP tirgus uzraudzības pētījuma secinājumiem un aicina Veselības ministriju izvērtēt Noteikumu Nr.610 atbilstību aktuālajai tirgus situācijai un reģionālo valstu praksei. Ievērojot to, ka pēdējo gadu laikā ir bijusi novērojama strauja aptieku e-komercijas risinājumu attīstība un tādējādi palielinājusies arī aptiekas pakalpojumu pieejamība reģionos, šī brīža tirgus situāciju vairs nevar salīdzināt ar apstākļiem, kas tika ņemti vērā Noteikumu Nr.610 izstrādes laikā 2011. gadā.

Arī aptieku skaits uz vienu iedzīvotāju mūsdienās ir ievērojami palielinājies. Proti, kā izriet no Vācijas Farmaceitu apvienības 2025. gada pētījuma, starp 27 Eiropas Savienības dalībvalstīm uz 100 tūkst. iedzīvotājiem vidēji konstatējama 31 aptieka.² Savukārt esošā Noteikumu Nr.610 pielikums faktiski pilsētās pieļauj izvietot tikai 18 aptiekas uz 100 tūkst. iedzīvotājiem. Lai arī Latvijā demogrāfisko izmaiņu dēļ attiecīgais sliekšnis jau ilgstoši ir ticis pārsniegts, tas jebkurā gadījumā uzskatāmi apliecina to, ka Noteikumos Nr.610 iestrādātā pieeja vairs neatbilst mūsdienu tirgus situācijai un būtu nepieciešams to pārskatīt.

FICIL ieskatā šie secinājumi ir pamats izvērtēt Noteikumos Nr. 610 ietvertos aptieku izvietojuma kritērijus. Lai gan to mērķis ir veicināt aptieku racionālu izvietojumu un nodrošināt farmaceitiskās aprūpes pieejamību, ir nepieciešams pārlicināties, vai pašreizējie ierobežojumi joprojām ir piemēroti šī mērķa sasniegšanai un vai tie nerada nesamērīgus šķēršļus jaunu pakalpojumu sniedzēju ienākšanai tirgū, tādējādi nesamērīgi ierobežojot brīvu un godīgu konkurenci, kā arī ārvalstu investīciju piesaisti.

Nemot vērā minēto, FICIL aicina Veselības ministriju:

1. Pārskatīt Noteikumos Nr. 610 noteikto aptieku izvietojuma kritēriju aktualitāti un samērīgumu, izvērtējot to ietekmi uz konkurenci un jaunu tirgus dalībnieku ienākšanu, ņemot vērā KP tirgus uzraudzības secinājumus un konsultējoties ar nozari.
2. Izvērtēt iespējamās regulējuma pilnveides risinājumus, kas veicinātu konkurenci un jaunu tirgus dalībnieku ienākšanu, vienlaikus saglabājot efektīvus mehānismus farmaceitiskās aprūpes pieejamības nodrošināšanai reģionos.

FICIL uzskata, ka aptieku izvietojuma regulējuma izvērtēšana būtu nozīmīgs solis konkurētspējīgas un ilgtspējīgas farmācijas nozares attīstībā, vienlaikus saglabājot iedzīvotājiem pieejamu farmaceitisko aprūpi visā Latvijā. Aicinām Veselības ministriju informēt FICIL par plānoto izvērtēšanas procesu un iespējamajiem turpmākajiem soļiem.

Ar cieņu

Tatjana Guzņajeva

FICIL izpilddirektore

ŠIS DOKUMENTS IR ELEKTRONISKI PARAKSTĪTS AR DROŠU ELEKTRONISKO
PARAKSTU UN SATUR LAIKA ZĪMOGU

² Federal Union of German Associations of Pharmacists, German Pharmacies: Figures, Data, Facts 2025 (Berlin: ABDA, 2025), p. 14. Pieejams: https://www.abda.de/fileadmin/user_upload/assets/ZDF/Jahrbuch-ZDF-2025/ABDA_ZDF_2025_Brosch_english.pdf